

neserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska lkrat.

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanski
ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Boj za Reko.

Hrvatje si na vso moč prizadevajo, da bi nazaj dobili in svojo deželo združili Reko, katero so bili Madjari pri pogodbi s Hrvati za se pridržali. Toda reč je postala tako sitna in štrna tako zamotana, da utegnejo iz te zadeve med Madjari in Hrvati nastati še hudi prepiri, ki žugajo čisto spremeniti dosedanje razmere med Ogersko in Hrvatsko.

Pri pogodbi med imenovanimi deželami l. 1868 se je bilo namreč gledé Reke v §. 66 določilo, da se bode to vprašanje rešilo po posebnem dogovoru med obema deželama. Ko so se pa letos bližale nove volitve za ogerski državni zbor, poslali so reški Madjaroni ogerski vladi spomenico, v kateri so zahtevali, naj se Reka brš ko brž združi z ogerskim kraljestvom. Minister Tisza jim je to res tudi obljubil. Temu nasproti so pa premnoge hrvatske občine poslale do deželne vlade pisma, v katerih so odločno oporekale zoper to, da bi se Reka odtrgala od kraljevine Hrvatske ter spojila s kraljestvom Ogerskim. Takih prošenj bi bilo prišlo še več, ako bi ne bila hrvatska vlada občanom strogo prepovedala, da se v to reč ne smejo vtikati. Ta prepoved ni bila samo jako breztaktna, ker je žalila pravni čut naroda hrvatskega, ampak tudi nepostavna, ker ima v konstitucionalnih deželah vsakdo pravico prošnje sklepati in jih pošiljati namenjenim oblastnijam. Vlada hrvatska pa je storila še drugo napako. Večina reškega okrajnega zastopa je namreč zahtevala, naj se skliče izvanreden občni zbor komitatnega ali okrajnega

zastopa, da oporeka zoper ločitev Reke od dežele hrvatske. Dasiravno je bila ta zahteva v postavi opravičena, se je vendar madjarski načelnik okrajnega zastopa s prva branil tako izvanredno sejo sklicati. Pozneje se je pa vendarle dovolila in odločila na 18. dan meseca junija. Pa reški fakini in postopači so začeli razsajati in Hrvatom žugati, ter so s tem res dosegli, da je vlada izvanredni komitatni zbor preložila na 23. dan junija ter zaukazala, naj se snide v Delnicah, ne pa v Reki. To pa je storila zarad tega, ker je minister Tisza banu sporočal, da ne more skrbeti za javni red in mir, ako se hrvatski komitatni zbor snide v Reki. Ali ta izgovor ni res čuden? Ali reški guvernér grof Szapary nima policajev in vojakov, da bi ugnali reške fakine in polično druhal?

Reč je med tem prišla v razgovor tudi v deželnem zboru ali saboru hrvatskem, kjer sta dr. Vojnovič in dr. Vrbanič v javni seji trdila, da je pogodbinno pismo med Hrvatsko in Ogersko gledé Reke popačeno. Deželni sabor je izvolil poseben odsek, kteremu je izročil prošnje hrvatskih občin zoper združenje Reke z Hrvatsko in preiskovanje prvotnih pogodbinih pisem, o katerih je Vrbanič trdil, da so popačena.

Ta odsek je dovršil svojo nalogo ter saboru poročal, da je bila po sklepu hrvatske deputacije rešitev reškega vprašanja pridržana posebnim obravnavam med Ogersko in Hrvatsko. V pogodbinem pismu pa se je na dotični stavek prilepil listek papirja, na kterega je drug pisavec, z

drugačnim črnilom in drugačnimi črkami zapisal besede, da je Reka poseben del združene sv. krone kraljestva Ogerskega (separatum corpus adnexae sanctae coronae regni Hungariae). Ta sprememba se je bila menda zgodila, še preden je bila postava potrjena in morda preden je še prišla pred saborom v obravnavo, ki jo je kar skupno (en bloc) sprejel menivši, da je pismo natančno spisano po nasvetu hrvatske deputacije. Ali ker se ta popravek strinja z besedami kraljevega pisma ali reškripta, kterim je sabor pozneje pritrnil, meni odsek, da je bila ta sprememba v pogodbinem pismu sicer napačna, da se pa nikakor ne more reči, da bi bila pogodba sama popačena. Ta predlog je v saboru tudi obveljal, in ban je bil vsled tega rešen hude zadrege, ker je neki že mislil odstopiti, ako bi bil sabor reč rešil nepovoljno za vlado ogersko. Nam pa se dozdeva, da naj bi ban bolj gledal na želje naroda hrvatskega, kakor pa ministerstva ogerskega. Ban je pa tudi v tem napačno ravnal, da je pokregal profesorja Vrbaniča, ker je reč o popačenju pogodbinnega pisma spravil na dan. Poslanec Lopamer je hotel vlado h tem interpelirati v saboru, pa predsednik te interpelacije ni sprejel. Vendar je pa ban odgovoril, da njemu ni nič mar, kar se o njem govori, da pa tudi nobenemu ni mar, kar je on privatno Vrbaniču rekel.

V saboru prišla je pa v razgovor tudi zadeva komitatnega zbora reškega, ker so se hrvatski odborniki branili zborovati v Delnicah ter so zahtevali, da se mora zbor sniti v Reki,

Poljaki in Slovanstvo.

„Poljaki! Vaše preródenje je nerazločljivo združeno z osodo Rusije.“

(Car Aleksander I. l. 1818.)

Slovanstvo, zares čudna prikazen v svojem pravem pomenu! Imé še mlado in novo, obsega vendar v sebi tolikanj skrivnostnega, turbnega in pomenljivega, da lahko groza stresa one evropske kulturce, kateri so Slovanstvu že mnogo, mnogo posodili, mu toliko nasprotovali, ter mu stiskali grlo, da bi ga zadušili. Ali zastoj! Tisti zatirani in prezirani Slovan — „sklave“ t. j. suženj imenovan — pričel je vkljub vsem naporam dvigati svojo glavo, pokrajinska imena pojedinih slovanskih plemen so se jela umikati, ali vsaj zgubivati na ceni pred splošnim in čedalje bolj na dan prihajóčim velepomembnim izrazom — Slovanstvo.

Pa vsaj ima na kaj biti ponosno Slovanstvo. Vsaj štejejo Slovani kot skupina več duš, kot Grmani ali Romani, vsaj posedajo dve tretjini stare velike Evrope, vsaj štejejo Slovani na svojem literarnem obzorji v tem kratkem času, ko so se z „Evropo“ tekmecevati poskusili, že toliko lesketajočih zvezd slavnih

učenjakov, da vse karkoli ima nekaj pojma o vprašanih časa in o spreminjanju osode narodov, mora pač brezi dolzega razmišljanja pritrčiti, da kakor je bila dóba prejšnjih vekov romanska, novejša grmanska, mora biti odslej bodočnost slovanska, naj si tudi se ji nje neprijatelji na vse kriplje ustavljajo. Desetletje za desetletjem daje temu očevidnejši dokaz in kdor zamore pogledati za šestkrat toliko ali tudi manj let nazaj, ta bo radostno pritrčil, da se v tem prepričanji ne motimo.

Toda ne prenačimo se. Slovanom je treba še velikih podvzetij, da bo njih radost v tej zadevi temeljita, da se ne bo treba bati, da bi jih zopet kaka granata, katero bodo skusili nasprotniki med Slované vreči, ne razpršila, kakor se je to žalibog, že prečesto zgodilo. Slovani morajo enkrat resnično začeti spolnovati zapoved medsobne ljubezni, iz katere se bo potem prorodila glavna sila — sloga, katere je še Slovanstvu živo potreba. Da bi bili Slovani medsobno složni, ne bilo bi med njimi toliko krviprelivanja, toliko nezgod, ki so Slovanstvo že zadele. Ravno nesloga je bila vzrok propada Srbstva na Kosovem, propada slave českega naroda od Slovanstva zapuščenega, kakor tudi propada Poljske, mogočne nekdanje

države Slovanske. Nesloga je bila toraj oni zmaj, ki je požirala Slovanstvo v svoje žrelo, in nasprotniki Slovanstva so še le bolj netili in vzbujali ték temu pogoltnéžu, ter provzročili, da se je vloga Slovanstva tako daleč zavlekla. Dobro znamo, da kadar Slovani to sprevidijo, nehali bi hipoma oni domači prepiri, kateri se vedejo včasih za prazen nič, nehali bi pa tudi predvrat svoje Troje stavljati izdajnega konja, kateri stoji vsikdar, kadar se zarja prave slovanske sloge prikaže, od nasprotnikov tje privlečen. Najhuje deluje ta konj še v našem času na bratski narod poljski, kateri se še ni iznebil predsodkov, da bi samo sorodni narodi in plemena znali z njim enako čutiti in njega korist s prospehom drugih dvigniti, ne pa oni hvalisani zapad, od koder menijo videti priti svojega Mesija. Toda ne tugaj Slovanstvo; tudi tukaj se že pričinja daniti, tudi od tukaj čujemo tedaj pa tedaj kake drugačne Slovanstvu v prid misleče glasove, skromne sicer, toda glasove vendar, kateri nam dajo upati, da bo namera slovanožrcev prazna. Poljaki v pruski Šleziji in Poznanju so že dali slovo svojim fantazijam, ruski Poljaki že začno resno misliti, da je bolje za njih, da ne stoje pod upravo drugorodcev in čeravno je pri nas

ki je postavno za zborovanja odločena. Poslanec Starčević je bil zato nasvetoval nujni predlog, da se morajo komitatni zbori shajati samo tam, kjer imajo komitatne gosposke svoj sedež. Nujnost tega predloga je bila sicer zavržena, pa reč pride pozneje v saboru vendarle v obravnavo. Vladina stranka je s tem zopet slabo vstregla narodu hrvatskemu, in še mnogi njeni prijatelji ji očitajo preveliko mehkost in odjenljivost proti Madjarom, nekteri pa so vladi hrvatski celo že žugali, da jo hočejo tožiti zaradi prelomljenja obstoječih postav.

Veliko hrupa je zbudilo tudi privatno pismo, ki ga je poslanec Folnegovič dobil iz Reke ter v saboru prečital. V tem pismu se pripoveduje, da se je 25. junija, ko je bil Czernatonyi izvoljen za državnega poslanca, ljudska druhal z madjarskimi zastavami in mestno godbo vlačila pe mestu, ter prepevala italijanske zabavljice na Hrvate. Pred čitalnico se je pa ustavila ter s krikom: „Smrt Hrvatomi!“ pobila vsa čitalnična okna. Ravno tisto se je zgodelo pred stanovanjem hrvatskega rodoljuba in odvetnika dr. Erazma Barčiča. Med razsajevalci so se neki najbolj odlikovali učenci madjarske realne gimnazije, ki so jih bili boje njih profesorji podšuntali. Policija je vse to mirno in s smehom gledala, potem minister Tisza pač lahko pravi, da mu ni mogoče v Reki vzdrževati javnega reda in miru. Konečno omenjeno pismo pravi, da je življenje Hrvatov v Reki od dne do dne v večji nevarnosti, in da še po dnevi brez revolverja več na ulice ne gredó. Folnegovič je toraj nasvetoval: Vlada naj za varstvo življenja in premoženja v Reki živečih Hrvatov potrebno ukrene. Sekcijski načelnik, baron Živkovič je na to odgovoril, da mu o navedenih škandalih v Reki „vradno“ ni nič znanega, in da tam menda tudi ni tako strašno, kakor omenjeno pismo trdi. On le vé, da so nekega Hrvata v Reki pretepli in ga hotli potem še v morje vreči, da je bil pa o pravem času še otet. Sicer pa meni Živkovič, da naj reški Hrvatje od postavne gosposke zahtevajo potrebnega varstva; namreč od mestne gosposke in od ogerskega guvernerja.

Na to je vstal veliki župan reški g Raizner, ter je rekel, da vradno tudi njemu niso znani omenjeni dogodki, ker ga ravno

istega dne ni bilo v Reki, lahko pa iz lastne skušnje reče, da je vse istina, kar Folnegovičovo pismo trdi. Hrvatom ne bo že skoraj več mogoče živeti v Reki, ker imajo ljudje, ki zoper Hrvatsko in Hrvate rogovilijo, v mestni in guvernerjevi hiši največ podpore in naj mogočnejše varstvo. Tudi ta reč se je izročila v pretres posebnemu za reške zadeve izvoljenemu odseku. Pa pri sedanjih razmerah ni upanja, da bi se vladina stranka ohrabrila in da bi gledé Reke krepko stopila na noge. Prošnje hrvatskih občin, da se Reka ne sme odtrgati od Hrvatske, se imajo neki rešiti s tem, da vlada saboru zatrdi, da ne bode nikdar privolila v rešitev Reškega vprašanja, katero bi se ne izvršilo z njenim pritirjenjem. Gledé v Reki bivajočih Hrvatov pa hoče prositi ministrskega predsednika Tisza, naj skrbi za njih brambo in varstvo. Toda kaj to pomaga? Vlada je to že večkrat storila, pa g. Tisza je na vse prošnje imel samo ta odgovor, da za varstvo Hrvatov v Reki, pa za javni mir in red ne more dober stati. Večina sabora bo v tem oziru gotovo ravno tako odjenjala, kakor pri pogodbenem pismu, da se pred svetom še bolj umaže ter še jasnejše dokaže svoje breznačelno in breznačajno ravnanje. Pa reč se vendar ne bo tako gladko iztekla, kakor si vlada madjarska in njeni kimovci na Hrvatskem domišljujejo. Narod hrvatski namreč še vedno misli, da je pogodbinno pismo gledé Reke popačeno, dasiravno je večina saborova drugače razsodila, in dr. Starčević hoče zaradi tega nasvetovati, da naj se vse nepostavno poslujoče gosposke iz Reke odpravijo. Dr. Mrazović pa hoče k temu nasvetu še dostaviti, naj se krona poprosi, da se pogodbinno pismo zopet tako popravi, kakor se je glasilo v prvotni obliki, in da naj se nemudoma v roke vzame rešitev Reškega vprašanja. Madjarom vdana večina saborova se bode tem nasvetom gotovo iz vseh moči upirala, toda s temi navsveti ona zavrže samo sebe. In kar je najhuje, ona zavrže tudi svoje poštenje, svoj častni spomin, ker živa duša ne bode plakala za njo, ako po teh malo častnih činih ali dejanjih stopi s pozorišča.

Kje je surovost in nestrpljivost?

Vsi nemški listi, ne samo v Avstriji, ampak tudi v Prusiji, ženejo velik krik zaradi

še „glucho wsredzie, cicho wsredzie“, vendar se je nadjeti, da temu ne bo dolgo takó, ker gotovo bo tudi sedanji čas zmožen naroditi takošne močeve, slovanskega mišljenja navdahnene med Poljaki, kakor so bili tí med letom 1800—1830, s katerim se kot s prvimi Vseslovani niže nekoliko seznanimo. Čestita njih imena, ki so delovali že, ko je drugje še vse spalo, so gotovo vredna, da jih pozna vsak, kdor se čuti Slovana.

V teku druge polovice 18. stoletja propadla je država poljska. Rusija je dosegla takrat svoj konečni cilj, ter je pridobila pod svojo oblast vse pokrajine ruske zemlje, katere so bile došle poprej pod Poljsko. Zemlje čisto poljske, kakor Malo Poljsko (Krakavo), Veliko Poljsko (Poznanj), Pomorje (Gdansko) in Mazovija (Varšava) pa so došle v last Nemcem, Pruskej in Avstriji. Toda razmere Poljakov k tem trem državam niso bile povsem enakomerne. Poljaki so znali še zmiraj svojo poslovico: „Dokler svet stoji, Poljak Nemcu nije brat“, ter so raje videvali, da bi bili združeni z slovansko Rusijo, kakor z sovražljivimi Nemci. Združenje z Rusijo je zaželel sam kralj Stanislav

Avgust in mnoga poljska gospóda; Feliks Potocki je še posebej opominjal kralja, naj bi ostal zvest zvezi z Rusijo, da bi tako poljski narod bil zavarovan pred „nemško oblastjo.“ Taki nazori glasili so se tudi v literaturi. Znani pesnik tega časa, Trembecki, je vneto zagovarjal združbo Poljske z Rusijo ker je „ta zveza mnogo priležnejša, in treba je opomniti, da so Rusi z nami ena korenina, ena kri in eden jezik. Oba naroda, poljski in ruski, sta zaslepljena smatrala za čednost brodititi v krvi tovarišo-bratovski. Med tem ko se vzajemno ugonobivamo, pomnožili so se pri nas Nemci, posluževajoč se v to svrhu svojih lukavostij. Pozabimo svoje nekdanje nasprotovanja, kajti mi s prijaznijo tega brata se lahko upremo moči ostalega svetá!“

Niech w gruzie starych ruin niepamięć zawali
Kleski, ktoesmy wzajem wzicli i dali!
Mi od tad przyjąją tego utrzymujac brata,
Zatwo reszty potedze oprzemy sie swiata!
(Naj v groblje starih zvalin pozabljivost spravi
Ypadke, ktere smo v vzajem vzeli in dali,
Mi od tod, prijaznost tega dobivši brata,
Se lahko upremo moči sveta.)

(Dalje prih.)

neredov v Pragi, ter kličejo skor že Nemčijo na pomoč zoper avstrijske Slovane. Da pa Čehi niso tako nestrpljivi in surovi, kakor jih nemški judovski listi opisujejo, razvidimo lahko iz tega, ker so Nemci do zdaj še vedno v miru živeli v Pragi, akoravno so pri vsaki priliki zanikali pravice českega naroda; še le vsled vednega razžaljivega obnašanja nemških „buršev“ se je vspel srd českega ljudstva.

Ako primerjamo Prago s tistimi nemškimi mesti, kjer živé tudi slovanske manjšine, bomo kmalo videli, na kateri strani je več surovosti in nestrpljivosti. V Pragi sedé v mestnem zboru tudi Nemci ter ne opusté nobene prilike, da ne bi pokazali svojega sovraštva do zgodovinskega prava českega, do jezika českega vendar se jim nič ne zgodi. Ko sta bila pa v Celovcu dva Slovence v mestni zbor voljena (Rossbacher in Einspieler), ne kot Slovence, ampak kot odlična meščana, bili so vsi tevtonci po konci, zasramovali so ta dva in agitirali zoper nju, dokler ju niso res iz zbora spravili. In ko se jim je to junaško delo posrečilo, rekli so oholo: „endlich haben wir den letzten römischen Russen aus dem gemeinderathe hinausgefeuert — zdaj smo iz mestnega odbora pognali zadnjega rimskega Rusa!“

In kaj sta ta dva Slovence tako groznega počela v mestnem zboru? Ali sta kedaj govorila zoper pravice nemškega naroda? Nikdar ne! O politiki še govorila nista, ampak edino le o zadevah občinskih.

V Pragi nihče ne zasramuje nemškega imena in nemškega naroda, nasprotno se prej nemška manjšina norčuje iz českih teženj, kakor smo brali v raznih poročilih. V nemških gnejzdih, ki stojé na slovenski zemlji, kakor v Celovcu, Mariboru, Celji, Ptujih, Bistrici itd. pa se Slovenec na lastni zemlji zaničuje in zasramuje kot „bindischer esel“, pri vsaki priliki se mu v oči meče, da je človek nižje vrste, ker ni Nemec, in da je tako dolgo bedak, dokler nemški ne zna, dokler ne vleče z nemškutarji.

V Pragi se razglašajo vsi mestni oklici v českem in nemškem jeziku. Zgoraj navedene nemške mesta pa o ravnopravnosti kakega drugega jezika še slišati nečejo. Ves Gradec je bil razburjen, ko je enkrat družba rudečega križa nabila na vogle nemško-slovenske plakate, in vendar je v Gradcu primeroma več Slovencev, ko v Pragi Nemcev, in slovenščina je drugi deželni jezik na Štajarskem.

V Pragi imajo Nemci zadosti nemških ljudskih in srednjih šol, še preveč, tako da morajo česki otroci v nemške šole hoditi, ker je českih šol premalo. Nemške mesta s slovanskimi manjšinami pa se na vso moč branijo slovanskih šol in upijejo o grozni krivici, ko bi se v njih ozidji osnovala kaka slovanska šola za slovanske otroke. Dunajčani so upili, kakor obsedeni, ko se je govorilo, da bi bilo dobro tam napraviti nekaj českih šol za česke rokodelske učence, vsaj za prvo leto. V Brnu, kjer je polovica prebivalstva česka, se vlada že leto in dan prepira z mestnim zborom, ker ta neče napraviti nobene česke šole.

Po vsem tem moramo pač vprašati, kje je nestrpljivost, kje je surovost? Ko bi se Slovani v Gradcu ali na Dunaji tako obnašali, kakor se obnašajo nemške manjšine po slovanskih mestih, Nemci bi s temi Slovani še vse drugače ravnali, kakor ravnajo Čehi s praškimi „burši“. Ko bi Slovenci v Gradcu, katerih je 20.000, na enkrat rekli: „mi smo gospodarji Gradca, Nemci tukaj nimaajo besede; vse šole in uradnije morajo biti slovenske, ali vsaj na pol slovenske, na pol nemške, mi Slo-

venci hočemo gospodovati tukaj, Nemci naj molčé itd.", potem bi se smelo reči, da se obnašajo tako, kakor Nemci v Pragi, v Brnu, ali v Ljubljani, in še le potem bi se smeli Nemci pritoževati, da so Slovani krivični in prevzetni. Mi pa vsi vemo, kako krotki so Slovani po nemških mestih, in kako predrzni so narobe mnogi Nemci in nemškutarji po slovanskih mestih. Ko bi se Slovani na Dunaji tako razžaljivo obnašali proti nemški večini, kakor se obnašajo nemški „burši“ v Pragi proti česki večini, bili bi že davno vsi dunajski Slovani iz mesta zapodeni! Da si toraj tudi česka večina v Pragi ne bo dala vedno v zobe pljuvati, kdo bi se temu čudil, kdo bi zamogel kaj drugega pričakovati? Ako nemški „burši“ pitajo Čeha z „böhmischer hund“ in takimi izrazi, kdo bo v lastni deželi take psovke požiral? In ako si je znana nemška družba v sredi naše dežele upala naš jezik imenovati „sausprache“, in ako se celo drzne, prepovedati govorjenje v tem jeziku, kdo bo potem še dvomil nad tem, na kateri strani se šunta in žali, in katera stranka se samo brani?

Nemško-judovski listi naj le pišejo, kar hočejo, mi Slovani pa tudi vemo, kaj je prav, in se ne bomo na lastni zemlji zasramovati pustili. Nam očitajo surovost, pa znani dogodki v Ljubljani so dosti jasno pokazali, da je nikjer ni več surovosti in nestrpljivosti, ko pri fanatičnih tevtoncih in renegatih, ki smatrajo Slovence za svoje sužnje, ki so rojeni samo za to, da prenašajo vsako krivico mirno in da krutemu zatiralcu še roko poljubujejo!

Politični pregled.

V Ljubljani 8. julija.

Avstrijske dežele.

Najraznejša novica v notranji politiki je ta, da je cesarski namestnik za česko deželo, baron Weber, dejan v pokoj in na njegovo mesto poklican fml. Kraus, dozdej predsednik vojaškega nadsodišča. Weber se je vladi zameril s tem, ker se o času nemirov ni hotel takoj na svoje mesto v Prago podati in se je izgovarjal s svoj bolezni. O novem namestniku Krausu se toliko čuje, da je nepristansko mož, da ne bo nagibal ne na češko, ne na nemško stran, ampak se strogo ravnal po ukazih ministerstva. „N. fr. Presse“ misli, da je poklican za strahovanje nemških Pemcev, tudi „W. Tagblatt“ ga imenuje „der Koller des Grafen Taaffe“. Če v tej sodbi ne leži premissijeno vznemirovanje in ščuvanje nemške narodnosti, potem smejo biti Čehi veseli, da so se znebili strogo ustavovernega in Slovanom neprijaznega Weberja, ki so ga že davno v deveto deželo stran želeli, in da so ga zamenili za nepristranskega moža. To je bil toraj ves sad nemškoliberalnega vpitja, vseh resolucij in manifestacij! Mislili so vreči celo ministerstvo, pa so zadeli le svojega Weberja, in zdaj se jokajo za njim! Prav tako! Kajti mnogi so tega mnenja, da so nemški burši celi škandal nalašč napravili, ker na to je bil zidan načrt, da bi se moglo vpiti o preganjanju Nemcev, in tako bodisi s pritiskom notranjim ali pa celo zunanjim (pruskim) odstraniti sedanjo vlado. Taaffe pa ne stoji na tako slabih nogah, da bi ga zamoglo en par nemških buršov s prestola vreči.

Volitve na Ogerskem so do malega končane. Voljenih je 230 vladnih kandidatov, 88 Košutovcev, 62 zmernih nasprotovalcev, 12 poslancev brez stranke, 9 nemških Saksov, in 6 Srbov pa Rumuncev. Vladnim 230 stoji manj-

šina 177 udov nasproti, tako da ima vlada 53 glasov večine nasproti vsem strankam, in če bi še 35 Hrvatov glasovalo z opozicijo, kar pa je malo verjetno, ima Tisza vendar še 18 glasov večine v zbornici. Toraj stoji Tisza trdneje, ko kedaj.

Vnanje države.

V Belgiji zahteva ljudstvo občno volilno pravico ter demonstrira v ta namen pred ministerskimi palačami.

Garfield, predsednik severnih ameriških držav, se nekaj bolje počuti. Vsi žalujejo nad njegovo nesrečo. On se je iz lastnih moči tako visoko vspel, ker bil je revnih staršev sin. On je dober govornik, profesor in general. Predaval je kot profesor na vseučiliščih, v vojski se je lotil vojaških vednost in bil je dober general. Sploh je Garfield zelo talentiran človek. Škoda zanj, če bo moral umreti.

Izvirni dopisi.

Pri sv. Ivanu v Trstu, dne sv. Cirila in Metoda. Današnji za Slovence in sploh Slovence preimenitni praznik naših sv. apostelov sv. Cirila in Metoda je veliko razveselil tudi naše farane. Že o petih zjutraj so se začeli zbirati v farni cerkvi k službi božji, namenjeni v čast sv. apostelov in ob 5. uri je bila prostorna cerkev z ljudstvom napolnjena kakor v največjih praznikih. Po dokončani I. sv. maši smo šli s procesijo namenjeno za opravilo svetega leta v staro cerkvico sv. Ivana, potem nazaj v farno cerkev; med potjo so otroci, dekleta in žene posebej peli litanije M. B. tako ginljivo, da je moralo omečiti vsako tudi pokvarjeno srce.

Po tem opravlilu sv. leta, so naš č. g. kaplan z lece pričujočemu ljudstvu brali papeževo okrožnico (pismo) tako razumljivo, da si je vsak lahko zapomnil življenje in delovanje za vero in narod naših sv. apostelov, in to branje je napravilo velik vtis pri ljudstvu, in mnogo jih je želelo list dobiti (zato bi bilo dobro ta list posebej natisniti in po ceni po farah razpošiljati na prodaj, da ljudstvo izve o življenju in delovanju sv. apostelov). Po končanem berilu se je pričela velika sv. maša, ki so jo naš č. g. župnik peli, pri kateri so naši pevci hrovaško dobro peli, in potem je bil „Te Deum“. S tem smo končali slavnost v čast sv. apostelov Cirila in Metoda, in tudi učenci naše farne šole so imeli ta dan poseben praznik. Prihodnjo nedeljo pa politično društvo „Edinost“ napravi tudi v naši cerkvi veliko slovesnost v čast sv. Cirila in Metoda; sv. mašo z asistenco bodo peli čast. gosp. Sinčič stolni kanonik in dekan v Trstu in peli bodo naši vrli pevci tudi hrvaško mašo; vdeležili se bodo te slovesnosti odbor in povabljeni so vsi udje društva „Edinost“ in podpornega delavskega društva, in tudi veteransko društvo iz Trsta.

Iz Zagreba, 5. jul. Ravno kar sem bil pri staroslovenski maši. Lepo prelepo je bilo. Ti veš, da Zagreb v verskih zadevah ni kaj iskren, a danes je bilo vendar le krasno. Po vseh hišah visé zastave, prodajalnice so se pred mašo vse zaprle in delavci so prenehali — praznik je, kakor se tukaj ne praznuje noben drugi praznik. Samo to je škoda, da se je slovenska maša brala v cerkvi Dev. Marije, ki je za vradno občinstvo premajhna. Za to pa nas je odškodoval veliki zvon prvostolne cerkve, sinoč pred ss. Cirilom in Metodom ob osmih oglasil se je prvič po potresu; ljudstvo je kar vrelo na kapitolski

trg, ko se je čul toliko veličasten spominek kardinala Havlika. Stolp prvostolne cerkve so namreč podrli do velikega zvona in nad tem so naredili streho za silo. Delali so na vse moči, samo da more veliki zvon danes pričati slavo ss. Cirila in Metoda. Kanonik dr. Kržan je krasno govoril cerkven govor pred mašo v smislu: toliko silnih narodov, toliko čudežev človeškega duha je bilo in propalo, Slovan pa čez tisuč let gre na dan v novi slavi in hvala zato spodobi se ss. blagovestnikoma Cirilu in Metodu. Po tem je pel sv. mašo kanonik in opat Nikola Horvat staroslovenski iz glagoliškega misala vpricho mnoge duhovščine, in vpricho občinstva iz vseh stanov n. pr. vladnih zastopnikov, deželnih zbornikov, mestnih, šolskih predstojnikov itd. Stregla sta prebendara Tkalcic in Rihtarić. Vse je bilo ginjeno, slišati slovenski pevati svečenike slava Bogu in čitati slovesno sv. blagovestije. Tako izvrstno so odpevali na koru, in preslavljali god s primernimi v to izbranimi starimi spévi. Da so vse šole praznovale, umé se samo po sebi. Sploh pa čutimo, da je tudi to zasluga tolikanj blažnega delovanja prvega Slovena — Josipa Jurja Strossmayerja. Dan 5. julija 1881 ostane Hrvatom vsem zgodovinsko znamenit dan, kajti poslednji krat se je pevala svečana misa v narodnem jeziku l. 1570 na sinodi skupije Zagrebske. Slava!

Domače novice.

V Ljubljani, 9. julija.

(Vabilo) k svečanostim, osnovanim na slavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda v nedeljo 10. julija 1881 od národne čitalnice Ljubljanske, razdeljenim v dve vrsti: 1. v cerkveno svečanost in 2. v slavnostno besedo. V nedeljo dopoldne ob 9. uri je v frančikanski cerkvi slovesna sv. maša, pri kateri bode pel čitalniški moški zbor razne cerkvene pesmi, med drugimi tudi pesem sv. Cirila in Metoda in pa „Kyrie“ iz Hrvatske mise „spevao god. 1725. O. Peter Knežević“, za moški zbor vredil Fr. Š. Kuhač. Zvečer slavnostna beseda na vrtu čitalnične revstavracije s sledečim programom: I. Program pevski, ga izvršuje čitalniški moški zbor. 1. A. Nedved — „Národna himna“, na čast svetlemu cesarjeviču Rudolfu in svetli cesarjevičini Štefaniji, zbor in tenor-solo; solo poje g. Meden. 2. Fel. Stegnar — „Oblakom“, bariton-solo in zbor; bariton-solo poje gosp. Pucihar. 3. A. Hajdrih — „Hercegovska“, zbor s čveterospevom. 4. Dr. B. Ipavec — „Prošnja“, tenor-solo s spremljevanjem osmospeva; solo poje g. Meden (kateremu je skladatelj pesem posvetil). II. Program godbeni, ki ga izvršuje godba c. k. pešpolka velikega kneza Mihaela. 1. Rosenkranz — „Mein Oesterreich“, popotnica. 2. Meyrbeer — Introdukcija in zbor iz opere „Robert der Teufel“. 3. Delibes „Sylvia“, polka. 4. Czerny — „Lecalchronik“, potpourri. 5. Czibulka — „Stefanie“, chavotte. 6. „En Strauss“, napravi domačih skladateljev. 7. Straus „Myrthenblüthen“, valček. 8. Czerny — „Aus der Heimat“, Marech-Potpourri. 9. Suppé — „Juanita“, kadrija. Začetek ob 8. uri zvečer. Prost vstop imejo p. n. društveniki čitalnični in pa „Sokolci“, ki pridejo v društveni obleki. — Vstopnina za vse druge 30 kr., otroci so vstopnina prosti. Ako bi bilo vreme neugodno, se „beseda“ preloži na soboto 16. julija. K cerkveni slovesnosti in k večerni veselici uljudno vabi Čitalnični odbor.

(Lichtenbergova ustanova) za plemenite avskultante ali koncipiste s 700 oziroma 800

gld. na leto je razpisana. Prošnje naj se vložé vsaj do 10. avg. pri deželni sodnji v Ljubljani.

(V čast sv. Cirilu in Metodu) so bili 4. t. m. zvečer na več krajih prižgali tudi velikanske kresove ter so streljali z možnarji. Neki grajščak na Dolenjskem se je nad tem hudo jezil. Mislil je tudi, da je 5. t. m. zapovedan praznik, in ker se je njegovemu liberalnemu srcu gnjusilo ta dan praznovati, sklenil je ta dan nalašč najeti kosce in jim plačati po 1 gld. na dan. Poklical je toraj nekega moža k sebi, ter mu naročil naj mu dobi 30 koscev. Mož je vprašal g. fajmoštra, je li sv. Cirila in Metoda dan zapovedan praznik, in ko izvé, da ne, vzame od grajščaka aro, najme 20 delavcev ter jih pripelje na grajščinske travnike. Grajščak o poludne zve, da ni praznik, da je toraj zastoj delavcem obljubil po goldinar na dan, ter jih odpusti plačavši jim po 50 kr., češ da je bil za tega pol goldinarja opeharjen. Opeharil se je pa sam.

(Matura na gimnaziji) se je včeraj dovršila. Izmed 31 učencev delalo jo je 30 in dva vnanja (eksternista), ktera sta po pismeni poskušnji še z enim osmošolcem odstopila. Izmed 29 izpraševanih dodelali so 4 z odliko, 1 je padel za 1/2 leta, 7 jih je odloženih za dva meseca, drugi so jo dovršili dobro. Deželni predsednik je vpričo bil nekterikrat dopoldne in popoldne pri raznih naukih.

(Kanonik pl. Premierstein) bil je v četrtek 7. t. m. inštaliran za korarja v Olomucu. Ker sam ni šel k tej slovesnosti, ga je nadomestoval grof Belrupt, ki je v škofovem imenu inštaliral tudi druge na novo imenovane korarje.

(† G. Martin Goršič), po domače Medičar, posestnik in obrtnik, oče orglarskega mojstra Franceta Goršiča in bivši orglar v Trnovem je 6. t. m. po dolgi in hudi bolezni v 70. letu svoje starosti umrl. Ranjki je bil ves čas vrl narodnjak in je zložil tudi več lepih pesem, ki so se med narodom slovenskim prav vdomačile in med kterimi je ena naj lepših znana „Mlada mati“. L. 1848 je bil vodja slovenske godbe v glodiši. Pogreba, ki je bil v četrtek zvečer, vdeležilo se je mnogo prebivalcev mesta ljubljanskega, ki so s tem pokazali, da je bil ranjki sploh čislán in spoštovan. Naj v m'ru počiva.

(Slovenski jezik pri c. k. sodnijah.) Nedavno so časniki poročali, da je bila neka sodnija celo slovensko pisano prisego odbila, češ, da je sodnijski jezik le nemški. V „Novicah“ pa priobčuje g. Al. Hudovernik slovenski pisano prisego iz l. 1785, ktero je našel med starimi listinami Zatiškega samostana in ki se tako-le glasi: „Jest Juri Jechann, perseschem Bogu oschetu, Synu jenu Svetimu Duhu, eno pravo resnično jenu pravizčno persego, tudi netschem netsch perstavet, netsch zamouzchat, nezch savolle Perjaznosti, nezch savolle Souraschtva, nezch savolle sgube, nezch savolle dobischka, ne dergatsch govoriti, ne dergazch miselti, ampak po pravici povedati, kar mene ta gospud Richter poprašali bodo, toku gvischnu, koker meni Buch ozchetu, Synu jenu Sveti Duch!“ Datum 7. svečana 1785.

Tako je veljalo l. 1785. in kako velja danes? Po naših c. kr. uradih uraduje se vse nemški! Naš kmet dobiva vse sodnijske odloke, ki so včasih velike važnosti, v nemškem njemu nerazumljivem jeziku, celó nedolžna sodnijska vabila pisana so v nemškem jeziku. Kaj to briga nekatere gospode, ako pride kmet zastoj v pisarno, ne dá bi kaj opravil, ker ne razume nemškega vabila. Pred necimi leti našel si še precej slovenskih ali vsaj dvojezičnih tiskovin c. kr. sodnij, sedaj so take

tiskovine bele vrane. Tako gre vse rakovo pot. Kaj nam pomaga glasoviti član 19., kaj nam hasnejo razni odloki viših in najviših uradov, govoreči o ravnopravnosti Slovencev?

(Žensko pripravnico) so včeraj nemudoma sklenili, ker so v hiši, kjer ima svoje šolske sobe, neki otroci so zboleli za škriatnico.

(Kmetijska družba) je imela 3. t. m. sejo, ktere sta se vdeležila tudi zastopnika deželne vlade in deželnega odbora. Sl. ministerstvo kmetijstva je vlašilo prošnjo družbe kmetijske in dovolilo 2 državni štipendiji po 300 gld. vsako, za dva kranjska mladenča, ki gresta na kako srednjo ali višjo avstrijsko kmetijsko šolo učít se kmetijstva, — družbi kmetijski pa je sl. ministerstvo naročilo, naj naredi načrt razpisa teh štipendij in mu ga po c. k. deželni vladi predloži v potrjenje; to nalogo centralni odbor kmalu izvrši. — Podkovski ljubljanski šoli je sl. ministerstvo dovolilo za letošnje leto 500 gld. državne podpore in za učne pripomočke še posebej 200 gld., — subvencijski odbor je po 5letni navadi na več delov razdelil navedeno podporo. — Za nadaljevanje popotnega podučevanja v kmetijstvu in posebno v vinoreji in mlekárstvu dovoljenih je 500—600 gld. proti temu, da odbor predloži ministerstvu program o izvrševanju navedenega popotnega podučevanja. — Tudi za vredbo kmetijskega podučevanja po učitelju na ljubljanski preparandiji, ki je strokovnjak v kmetijstvu, je ministerstvo pripravljeno državno podporo podeliti, ako se mu predložijo temeljiti nasveti družbe kmetijske po c. kr. deželnem šolskem svetu. — Za tisek poučnih knjižic hoče sl. ministerstvo 200 gl. dovoliti, ako se mu imenujejo knjižice, ki naj se v prid kmetijstva letos natisnejo. — Subvencijo s 600 gld. za kmetijski nadaljevalni poduk, iz katere je bila lanska svota s 300 gld. za natis vinorejske knjige dovoljena, je ministerstvo znižalo na 400 do 500 gld. — Onih 1000 gld., ki so bili izprva od sl. ministerstva kmetijstva namenjeni napravam vodnjakov, se po nasvetu gosp. deželnega predsednika obrne letos za silno potrebno uravnavo hudournika Bele pri Vrhpolju na Vipavskem in s tem pričnú še druge naprave za obrambo groznih povodinj, po katerih tolikrat veliko škodo trpijo Vipavci. Subvencijski odbor je enoglasno pritrđil dobrotnemu predlogu sl. deželnega predsedstva.

V prihodnji seji pridejo v razpravo še druge državne podpore, katere je sl. ministerstvo kmetijstva blagovolilo dovoliti v povsneh kranjskega kmetijstva. „Nov.“

(Slavnostne „Besede“) za nedeljo zvečer na vrtu čitalniškem napovedane, ne bo zato, ker zaradi prihoda Nj. cesarske visokosti nadvojvode Albrechta v Ljubljano vojaški godbi ni moči sodelovati pri „besedi“, katera se za tegadelj preloži na prihodnji teden. Dan, kedaj bode, se naznani po časnikih in plakatih.

Cerkvena svečanost v cerkvi frančiškanski pa se bode obhajala, kakor je uže naznanjeno bilo, jutri v nedeljo, dopoldne ob 9. uri.

Odbor čitalniški.

(Živinozdravniške službe) v Krškem, Črnomlji in Kranji s plačo 11. dietne vrste so razpisane in naj se prošnje za nje oddado vsaj do 20. avgusta c. k. deželnemu predsedništvu v Ljubljani.

Razne reči.

— V Tominjah blizo Il. Bistrice se je 4. t. m. zvečer obesil 82letni starček. Uzrok samomora so bile žalostne hišne razmere, ki so nastale vsled slabega gospodarstva. Pred tremi meseci pa si je v Trnovem 81 let star gospodar prerezal vrat in bil pri tisti priči mertev. Navadno beremo od mladih samorcev, pri nas pa je ravno nasprotno. Neki porednež je rekel: Se pač v vsakem kraji posebne navade.

Listnica opravištva.

Č. g. J. G. v K. Plačano; hvala!

Č. g. P. M. župnik: Vi nam pišete, da morate skrbeti za doplačo v banko Slovenijo, h kateri ste na našo pretirano priporočbo pristopili. To je zmota; „Slovenec“ ni nikdar vabil k pristopu banke Slovenije, ker je bil ustanovljen še le na jesen l. 1873, banka Slovenija pa je bila potrjena že dve leti poprej, ter je pričela svoje delovanje 21. septembra l. 1872 in je bila l. 1873 že izdala vse delnice, kar jih je sploh spečala. Ako smo po sklenjeni likvidaciji gg. delničarjem priporočali, naj sklenjena doplačila vplačajo, zgodilo se je to samo njim na korist, ker smo jih hoteli na eni strani obvarovati tožbinih stroškov, na drugi strani pa smo prevideli, da bo likvidacija hitreje, in prej dovršena, ako delničarji storé svojo dolžnost, kakor pa če se obojavljajo.

Važno za vsako hišo!

Cela mizna oprava iz britanskega srebra za le 8 gld.

Elegantno delo, ne zarjavi, in se vedno tako ohrani, v podobi in barvi pravega srebra, in je najboljša tvarina za mizno opravo, razun srebra. Za 8 gl. se dobi cela mizna oprava iz najboljšega britanskega srebra. Dobri stojimo, da ostane oprava vedno bela.

- 6 nožev iz britanskega srebra z angleško jekleno ostrino,
- 6 vilic iz britanskega srebra, fina in težka roba,
- 6 žlic iz britanskega srebra,
- 12 žličic za kavo, iz britanskega srebra,
- 1 mlečni zajemnik iz britanskega srebra,
- 1 zajemalnik za juho iz britanskega srebra, težko, dobro blago,
- 2 lepa svečnika,
- 3 jajčne posodice,
- 6 tac, lepo izdelane,
- 1 posoda za poper ali sladkor,
- 1 presejalnik za čaj,
- 6 tačice za nože in vilice

51 kosov.

Naroči se proti poštnemu povzetju, ali pa da se denar naprej pošlje.

Zaloga britanskega srebra

C. Langer,

Wien, II. obere Donaustrasse 77.

Opomba. Komur bi oprava ne ugajala, pošlje naj jo v 10 dneh nazaj in bo dobil svoj denar nazaj razun poštnih stroškov.

Važno za vsako hišo!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.